

DEKLARASION INIVERSEL BANN DRWA IMIN

DEKLARASION

INIVERSEL BANN DRWA IMIN

Copyright © 2023 Human Rights Division

Tou bann drwa rezerve

Sa piblikasion-la finn realize ek pibliye pou asir promosion ek proteksion bann Drwa Imin.

INTRODIKSION

Deklarasion Iniversel bann Drwa Imin, ki finn adopte par Lasanble Zeneral Nasion- Zini le 10 Desam 1948 dan Palais de Chaillot, Paris, Lafrans, finn redize an reaksion direk ek bann kalamite ek bann akt barbar ki bann diferan pep dan lemond finn sibir pandan Deziem Ger Mondial.Li reprezant bann valer iniversel ki transand bann kiltir, bann nasion ek bann rezion ek li proklam bann drwa inalienab ki sak imin kapav zwir san okenn distinksion lor baz ras, kouler lapo, sex, langaz, relizion, lopinion, ki li politik ou non, lorizinn nasional ou sosial, propriete, nesans ouswa ninport ki lot stati ki enn dimounn kapav ena e ki fer parti limem antan ki enn imin. Text-la ena 30 Lartik .

AVAN-PROPO

Konsideran ki rekonesans dignite fondamantal avek drwa egal ek inalienab pou tou manb ki fer parti fami imin, se fondasion liberte, lazistis ek lape dan lemond,

Konsideran ki non-konsiderasion ek non-respe drwa imin finn ena kouma konsekans bann akt barbari ki finn provok indignasion konsians limanite, e ki lavennman enn lemond kot bann imin kapav exers zot liberte laparol ek krwayans ek liber zot depi laper ek lamizer, finn proklame kouma pli gran aspirasion bann dimounn ordiner,

Konsideran ki li esansiel ki bann drwa imin gagn proteksion par lalwa, desort ki enn dimounn pa santi li, an dernie rekour, oblize revolte kont tirani ek opresion,

Konsideran ki li esansiel promouvwar devlopman relasion amikal ant bann nasion,

Konsideran ki bann pep ki fer parti Nasion-Zini finn reafirm, dan zot Sart, zot lafwa dan bann drwa imin fondamantal, dan dignite ek valer bann imin ek dan egalite bann drwa ant zom ek fam, ek finn determine pou promouvwar progre sosial ek meyer nivo lavi dan enn pli gran liberte,

Konsideran ki bann Eta-Manb finn angaz zot pou reisi,

an ko-operasion avek Nasion-Zini, asir promosion respe ek aplikasion iniversel bann drwa imin ek bann drwa fondamantal,

Konsideran ki enn konpreansion komin sa bann drwa ek liberte-la, li ena enn linportans kapital pou realizasion konple sa langazman-la,

Lerla, an konsekans,

Lasanble Zeneral

Proklam

Sa Deklarasion Iniversel Drwa Imin la kouma enn norm komin ki bizin atenn par tou bann pep ek tou bann nasion, pou ki sak individi ek sak organn lasosiete, konserv sa Deklarasion-la an permanans dan zot lespri, pou efors zotmem, atraver lansegnman ek ledikasion, promouvwar respe sa bann drwa ek liberte-la, e ki, avek bann mezir progresif, ki li nasional ouswa internasional, zot pou asir rekonesans ek respe iniversel ek efektif sa bann drwa ek liberte la, ki li parmi bann pep ki fer parti bann Eta-Manb zotmem ek parmi bann pep ki viv lor bann teritwar ki tom anba zot ziridiksion.

LARTIK 1

Tou imin vinn lor later lib ek egal an drwa ek an dignite. Zot ne avek fakilte rezone e avek enn konsians e zot bizin azir enn anver lot dan enn espri fraternite.

LARTIK 2

Tou dimounn an drwa benefisie tou bann drwa ek liberte ki enonse dan sa Deklarasion-la, san okenn distinksion, ki li baze lor ras, kouler lapo, sex, langaz, relizion, lopinion politik ou enn lot lopinion, lorizinn nasional ou sosial, propriete, nesans ou lezot stati.

Par aryer, okenn distinksion napa pou fer lor baz stati politik, ziridik ou internasional pei ou teritwar kot enn dimounn sorti, ki pei-la ou teritwar-la indepandan, sou titel enn lot pei ou teritwar, non-otonom oubien ki li fer lobze enn degre limitasion lor plan so souverennte.

LARTIK 3

Tou dimounn an drwa benefisie drwa lavi, liberte ek sekirite personel.

LARTIK 4

Pena drwa gard enn dimounn dan leta esklavaz ouswa servitid; esklavaz ek latret esklav interdi dan tou so form.

LARTIK 5

Pena drwa fer dimounn sibir tortir ouswa tretman ou pinision kriel, inimin ou degradan.

LARTIK 6

Tou dimounn bizin kapav, dan ninport ki landrwa, rekonet antan ki enn dimounn devan lalwa.

LARTIK 7

Tou dimounn egal devan lalwa ek ena drwa gagn proteksion legal san okenn diskriminasion. Tou dimounn an drwa gagn proteksion egal kont ninport ki diskriminasion ki an violasion avek sa Deklarasion-la ek kont ninport ki insitasion ki amenn ver sa kalite diskriminasion-la.

LARTIK 8

Tou dimounn ena drwa gagn enn rekour efektif devan bann tribinal nasional konpetan pou bann akt ki an violasion avek bann drwa fondamantal ki li ena dapre konstitision ouswa dapre lalwa.

LARTIK 9

Personn pa pou size ek bann arestasion, detansion ou exil, arbitrer.

LARTIK 10

Tou dimounn ena drwa gagn, an total egalite, enn lodians piblik ek ekitab, par enn tribinal indepandan ek inparsial, ki pou determinn so bann drwa ek obligasion, ek bann sarz kriminel ki ena kont li.

LARTIK 11

1. Tou dimounn kont lekel ena enn sarz penal pou prezime inosan ziska ki so kilpabilite prouve dapre lalwa dan enn tribinal piblik kot li finn gagn tou garanti neseser pou so defans.

2. Personn pa pou tenir responsab pou okenn ofans penal konsernan ninport ki akt ouswa omision ki pa konsidere kouma enn ofans penal, dapre lalwa nasional ou internasional, dan moman kot akt-la finn komet. Parey, okenn penalite pli lour napa gagn drwa inpoze ki penalite ki ti aplikab omoman kot ofans-la ti komet.

LARTIK 12

Personn pa pou fer lobze bann interferans arbitrer dan so lespas prive, so fami, so domisil oubien so korespondans, ni bann atak kont so loner ek so repitasion. Tou dimounn ena drwa gagn proteksion lalwa kont sa kalite interferans ek atak-la.

LARTIK 13

1. Tou dimounn ena drwa benefisie so liberte mouvman ek so liberte rezidans alinteryer frontier sak Leta.

2. Tou dimounn ena drwa kit ninport ki pei, inklian so prop pei, ek retourn dan so pei.

LARTIK 14

1. Tou dimounn ena drwa demann ek benefisie azil dan lezot pei, si li pe sibir persekision.

2. Sa drwa-la kapav pa aplikab dan bann ka kot ena bann pourswit ki finn dekoul reelman depi bann krim non politik oubien bann akt ki kontrer avek bann obzektif ek prinsip Nasion-Zini.

LARTIK 15

1.Tou dimounn ena drwa gagn enn nasionalite.

2. Pena drwa priv enn dimounn depi so nasionalite dan enn fason arbitrer ni priv li so drwa pou sanz so nasionalite.

LARTIK 16

1. Bann zom ek fam mazer, san okenn restriksion baze lor ras, nasionalite ou relizion, ena drwa marye ek form enn fami. Zot benefisie bann drwa egal konsernan maryaz, pandan maryaz ek kan ek si ena disolision maryaz.

2. Enn maryaz kapav konklir inikman si ena konsantman lib ek total depi bann fitir marye.

3. Enn fami reprezant eleman natirel ek fondamantal enn sosiete ek li ena drwa gagn proteksion sosiete ek Leta.

LARTIK 17

1. Tou dimounn ena drwa posed enn propriete, ki li tousel ou an kolektivite.

2. Personn napa gagn drwa priv enn dimounn depi so propriete dan enn fason arbitrer.

LARTIK 18

Tou dimounn ena drwa liberte panse, liberte konsians ek relizion; sa drwa-la inklir liberte sanz relizion ou krwayans ek ousi liberte manifeste so relizion ou so krwayans, tousel ou an kominote, ki li an piblik ou an prive, par lansegnman, pratik, ritiel ek observasion bann rit.

LARTIK 19

Tou dimounn ena drwa benefisie liberte lopinion ek expresion; sa drwa-la inklir liberte pou exprim so lopinion san ki ena okenn interferans, ek pou rod, resevwar ek kominik bann linformasion ek lide atraver ninport ki media ek san okenn distinksion konsernan frontier.

LARTIK 20

1. Tou dimounn ena drwa lib pou fer enn asanble ou enn asosiasion pasifik.

2. Pena drwa obliz enn dimounn form parti enn asosiasion

LARTIK 21

1. Tou dimounn ena drwa partisip dan gouvernans so pei, direkteman ou par intermedier enn reprezantan ki li finn swazir volonterman.

2. Tou dimounn ena drwa gagn akse egal dan servis piblik so pei.

3. Volonte lepep reprezant fondman lotorite pouvwar piblik; sa volonte-la, li exprime atraver enn eleksion fiab ki arive peryodikman, e ki fer par sifraz iniversel ek egal ek li pou bizin fer atraver vot sekre oubien atraver bann prosedir ekivalan ki pou asir liberte vot

LARTIK 22

Tou dimounn, antan ki enn manb lasosiete, ena drwa benefisie sekirite sosial; li andrwa rod, atraver bann zefor nasional ek korperasion internasional ki an-akor avek lorganizasion ek resours sak Leta, bann mwayin pou satisfer bann drwa ekonomik, sosial ek kiltirel ki indispansab pou so dignite ek devlopman lib so personalite.

LARTIK 23

1. Tou dimounn ena drwa travay, swazir so travay, avek bann kondision travay ki zis ek favorab ek gagn proteksion kont somaz.

2. Tou dimounn ena drwa, san okenn diskriminasion, gagn enn saler egal pou mem sarz travay.

3. Tou dimounn ki travay ena drwa gagn enn remineration ekitab ek favorab ki pou asir limem ek so fami enn lexistans onorab ki an-akor ek dignite imin ek konplet li, si neseser, par tou lezot mwayin proteksion sosial.

4. Tou dimounn ena drwa form ou afilie limem avek enn sindika pou proteksion so lintere.

LARTIK 24

Tou dimounn ena drwa benefisie repo ek lwazir, lekel inklir ousi bann orer travay ki ena enn limit rezonab ek bann konze peryodik peyan.

LARTIK 25

1. Tou dimounn ena drwa ena enn kondision lavi adekwa ki pou asir lasante ek bien-et, pou limem ek so fami, kouma alimantasion, abiyman, lozman, swin medikal ek servis sosial neseser, ek ousi drwa pou gagn enn sekirite anka li bizin fer fas somaz, maladi, invalidite, vevaz, vieyes, ouswa lezot mankman konsernan so sibzistans dan bann sirkonstans ki indepandan so volonte.

2. Bann mama ek zanfan ena drwa gagn enn latansion ek enn asistans spesial. Tou bann zanfan ki finn ne dan kad maryaz ou andeor, bizin benefisie mem proteksion sosial.

LARTIK 26

1. Tou dimounn ena drwa gagn akse ek ledikasion. Ledikasion bizin gratwi, omwin dan nivo elemanter ek fondamantal. Ledikasion elemanter ek fondmantal

bizin obligatwar. Ledikasion teknik ek profesionel bizin zeneralize ek aksesib pou tou dimounn, alor ki lansegnman siperyer bizin baze lor merit.

2. Ledikasion bizin viz enn devlopman konple personalite imin ek ranforsman bann drwa imin ek bann liberte fondamantal. Li bizin favoriz konpreansion, tolerans ek bon lantant ant tou bann nasion, group rasial ou relizie, ek li bizin favoriz bann aktivite Nasion-Zini pou mintenir lape.

3. Bann paran ena drwa prioriter swazir ki kalite ledikasion zot anvi donn zot zanfan. .

LARTIK 27

1. Tou dimounn ena drwa partisip, dan enn fason lib, dan lavi kiltirel so kominote, zwir so bann laspe artistik ek partisp dan progre siantifik ek zwir so bann benefis.

2. Tou dimounn ena drwa gagn proteksion depi bann lintere moral ek materyel ki sorti depi bann prodiksion siantifik, literer ouswa artistik kot limem li oter.

LARTIK 28

Tou dimounn gagn drwa atann ki lord sosial ek internasional regne, desort ki bann drwa ek liberte ki finn enonse dan sa Deklarasion-la aplike kouma bizin.

LARTIK 29

1. Tou dimounn ena bann devwar anver kominote dan lekel so personalite kapav epanwir dan enn fason lib ek total.

2. Dan lexersis so bann drwa ek liberte, tou dimounn pou limite inikman par bann provizion ki existe dan lalwa, zis dan perspektiv kot pe asire ki drwa ek liberte lezot pe rekonet ek respekte, ek pou satisfer bann exizans moral, lord piblik ek bien-et zeneral dan enn sosiete demokrat ik.

3. Dan okenn ka, sa bann drwa ek liberte-la napa pou kapav exerse dan enn fason ki kontradiktwar avek bann obzektif ek prinsip Nasion-Zini.

LARTIK 30

Nanye dan sa Deklarasion-la pa pou interprete dan tel fason kot pe rod dir ki enn Leta, enn group ouswa enn individi ena drwa partisip dan enn aktivite ou fer enn akt ki viz pou al kont bann drwa ek liberte ki finn mansione isi.

San katrevin trwaziem seans plenier.

10 Desam 1948

defannbanndrwaimin

Departman Drwa Imin
Minister Zafer Etranzer, Integrasion Rezional
ek Komers Internasional
7em Letaz, St James Court, Saint Denis Street, Port Louis
Repiblik Moris
Email: hrd@govmu.org
Tel: +230 2601909 | Fax: +230 2143614 / 2143616